

שבע דנחמתא באלול

הרב שלמה חזן

ויסוד דבריו מתבאר גם כן מדברי הב"ח (ח"ט תקפ"א):
"אני לדודי ודודי לי" ראשי תיבות אלול, וסופי תיבות
עולה ארבעים, כנגד ארבעים יום מראש חדש אלול ועד
יום הכפורים, כי באלול ארבעים יום התשובה מקובלת
להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה ואז דודו קרוב לקבל
תשובתו מאהבה".

לפי האמור, מה מאד מתאימות הן ההפטרות של
הנחמות, בהן מודיע הקב"ה לעמו ישראל, שעל-אף
שגלו ונראה שהקב"ה הרחיק אותם ממנו - מכל מקום
אהבתו לא סרה מהם, וכפי שנאמר בהפסרת עקב -
"ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני" (ישעיה מ"ט יד), ומשיב
לה הקב"ה - "התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה גם
אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך" (ס"ט טו). בכך אנו רואים
את אהבתו הגדולה של הקב"ה לעם ישראל כאשר אינו
מסיר את אהבתו אליהם בשום אופן, ואף בזמן של
הסתר פנים - הקב"ה אינו שוכחם אף לרגע קטן.

במילא נבין, כי עבודת חודש אלול - שענינה
להתקרב אל ה' ע"י התבוננות באהבתו אלינו - מתקיימת
ע"י ההתבוננות בנחמות הנביאים, בהם אנו רואים את
אהבתו של הקב"ה לישראל.

כיצד מנחם הקב"ה את עם ישראל? בהתבוננות
קלה בהפטרות הנחמות נראה, כי עיקרן מיוסדות על
ההבטחות שעם ישראל יחזור לארצו, ותחת היותה
שממה היא תפרח ע"י עמה השב אליה. בכך מראה
הקב"ה את אהבתו לישראל, שהרי למרות שהגלה אותם
מא"י - מכל מקום הוא מבטיח להם שהיא עדיין שלהם
והם יזכו לשוב אליה.

בנתינת הקב"ה לעם ישראל את א"י ניכרת אהבתו
של הקב"ה, שכן ארץ זו, אשר כל פסגת תקוותם של
האבות היתה שבניהם יזכו לשבת בה (כלשון רמב"ם סנה
באגרתו המפורסמת), וכל תשוקתו של משה היה לכנוס בה
(כלשון הגר"א בחדרת אליהו דברים נ"ג, כט) - ארץ זו אינה ניתנת אלא
לאוהב הגדול ביותר. נתינת ארץ ישראל לעם ישראל

ימי האלול הם ימי רחמים ורצון. בימים אלו אנו
קוראים גם כן את ההפטרות של שבע דנחמתא, כאשר
בסיום ימי האלול אנו מסיימים את ההפטרות האלו,
ומיד לאחר מכן מגיעה שבת
שובה, בה אנו קוראים את
הפסרת 'שובה ישראל'.
בפסות נראה, שהשבע
דנחמתא אינם שייכים לימי
האלול, אלא שבמקרה יצא
כך, שאנו קוראים את חלקם
הגדול בזמן זה.

המתבונן יראה שאין זמן
מתאים לשבע דנחמתא יותר
מימי האלול, ובאמת שני
הדברים האלו הם דבר אחד

אמנם לאמיתו של דבר, המתבונן יראה שאין זמן
מתאים לשבע דנחמתא יותר מימי האלול, ובאמת שני
הדברים האלו הם דבר אחד.

השורש של חטא העגל, שהתחילה מחילתו בר"ח
אלול, אז אמר הקב"ה [למשה רבינו] 'עלה אלי ההרה',
ונסתימה מחילתו ביום הכיפורים, בו אמר הקב"ה
למשה 'סלחתי כדברך' - שורש זה נתבאר בידי חז"ל
בפרקי דר"א (פרק מד): "אמר הקב"ה למשה: שכחו
ישראל לכח גבורתי שעשיתי עמהם במצרים ועל ים סוף
ועשו להם עבודה זרה" - דהיינו, הסיבה שהם הגיעו
לחטא העגל היתה מפני ששכחו את אהבת ה' אליהם
ואת העובדה שכל רצונו של הקב"ה בעבודת האדם
אינה אלא בשביל להיטיב לו. וממילא הגיעו על-ידי
מחשבה זו לידי כך, שחשבו שיותר טוב יהיה להם אם
יעבדו אלהים אחרים.

לפי זה, התיקון של חטא העגל [שהתרחש בחודש
אלול] ענינו לזכור את 'כח גבורתו של הקב"ה שעשה
לישראל, ולראות את אהבתו אלינו, ועי"ז להתחזק
בעבודת הבורא, באהבתו וביראתו. וזה בדיוק ענינו של
חודש אלול, וכמו שכתב הסבא מקלם: "חודש אלול
האהוב והנחמד באותות השמים, כמ"ש הרמב"ן ז"ל, כי
מזלו מזל בתולה להורות על האהבה לכנסת ישראל,
ובחר להם החדש הזה להכין לבם לאביהם שבשמים,
להוסיף אהבה על אהבתם בהתקרבותם אליו יתברך"

(נחמה ונוסח ח"א, פ"ב; כתבי הסבא מקלם פנקס הקבלות, עמוד ס"ה).

הבורא עלינו התקומה הנבואה "וערבתה כגן ה'", והיום מגדלים בערבה פרות וירקות מוצלחים יותר מבכל מקום בארץ. נוצרה במקום קרקע פוריה ומשובחת לגדולים, וכך למרות החוס היקוד - האויר היבש והחסר בגשמים - התפתחה באזור צמחיה עשירה ומלבלבת -

גן ה' (כחמישים מתוך הספר רחוק וישיבה ח"א).

מה נשאר לנו? "ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה" - הקב"ה עשה בשבילנו כל כך הרבה, הוא מצפה מאתנו למלא את חלקנו, להכיר בכל הטוב שנתן לנו, להיות ששים ושמים על כל הטובה שקבלנו, להודות ולזמר על כך יום וליילה, להכיר באהבת ה' אלינו, וכמים הפנים לפניו - לאהוב אותו ולעשות רצונו. אז בעזר ה' נזכה ל'היום אם בקולו תשמעו' - לראות בהמשך גאולת ישראל בארץ ישראל.

מעידה על אהבת ה' לישראל, משום שמתנה כזו אינה ניתנת אלא לאוהב הגדול ביותר.

בסיום דברי הנחמה הנאמרים בסוף הפטרת עקב נאמר הפסוק המפורסם: "כי נחם ה' ציון נחם כל חרבתי וישם מדברה כעדן וערבתי כגן ה' ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה" (ישעיה נא ג).

מהתבוננות קלה במצבנו אנו, נראה כיצד הבטחה אלהית, זו שנאמרה לישעיה הנביא, נתקיימה במלואה! בחסדי הבורא, חרבות ארץ ישראל נבנות ונבנות, אפילו חורבת ר' יהודה החסיד בעיר העתיקה כבר נבנתה - אם עוד נשאר באיזה מקום בארץ ישראל חורבה, זה נותר כמוזיאון לזכור את העבר שהיה ואיננו.

גם את המשך הנבואה אנו רואים בחוש: "וישם מדברה כעדן" - באר שבע - המצויה במקום שהוא שטח מדברי לחלוטין - נבנית והיא עיר ואם בישראל. "וערבתי כגן ה'" - אזור הערבה תמיד היה אזור שומם וצחיח כמו מדבר. מזג האויר החם והיבש הקשה על החיים במקום, גם הצמחים לא קבלו את התנאים לגדילתם, והאזור היה נטוש. כך היה, עד שבחסדי

